Transcript Podcast #002 - Wat Nederlandse kiezers ons laten weten

Welkom bij de podcast van Stichting Sezen. In deze reeks schetst Wim van Dinten een nieuw wereldbeeld. Je ontdekt daarmee hoe we zijn vastgelopen en je krijgt zicht op een nieuw en hoopvol toekomstperspectief. [Muziek]

Wim van Dinten: We zijn nu een dag of 10 voor de verkiezingen in Nederland op 29 oktober en nog steeds weet 82% van onze inwoners niet waarop ze moeten stemmen. Dat zegt dat er een toestand is ontstaan waarin politici lijnen uitzetten, bestuurlijk bezig zijn, die niet overeenkomt met wat mensen verwachten van politici die een regering zouden moeten vormen in Nederland. Er is een toestand ontstaan die mensen niet meer willen. Maar wat is dat dan wat ze niet meer willen? Hoe ziet dat er dan uit? En hoe komt het dan dat, met al die uitzendingen over de verkiezingen die er nu zijn, dat dat percentage maar niet minder wil worden? Dat het hoog blijft. Wat is dat?

Ik heb daarvoor een moment gekozen om stil te staan bij Charlie Kirk die in de Verenigde Staten is vermoord. Hij is iemand waarvan Trump zei dat hij jonge mensen op het pad heeft geholpen om voor Trump te stemmen. Dus Trump en Kirk en Vance zitten in hetzelfde kamp, kijken op dezelfde manier. Hoe kijkt Kurk dan? Hij richtte in 2012 een organisatie op: Turning Point USA. En daar bedoelde hij mee dat de toestand van de Verenigde Staten moest veranderen. Hij hield verhalen over christendom, kapitalisme, beperkte overheid, vrijheid van meningsuiting die voor hem kenmerkend zouden moeten zijn in de Amerikaanse samenleving.

Het christendom stond voor het feit dat er een God is die alles schept. Die de verantwoordelijkheid op zich heeft genomen in die manier van kijken dat al wat er is door hem geschapen wordt. Dat je je geen zorgen hoeft te maken over natuur en klimaat en milieu en al wat leeft, want daar zorgt hij wel voor. Die god van Kirk en Trump en Vance ontzorgt. En als je bovendien dan nog deel uitmaakt van zo'n christelijke gemeenschap, dan trek je ook samen op met rituelen en je bent er naast elkaar en voor elkaar. Maar dan houdt het daar verder ook wel mee op. Want in het kapitalisme wat ie predikt zit dat je alle betekenis mag uitdrukken in geld en getallen. Daar komt helemaal niet meer in langs dat je ook nog een zorgplicht hebt voor al wat leeft. Dat is ook zo, omdat God daar toch voor zorgt? En in die manier van kijken is een beperkte overheid een organisatie, een instelling, een instituut dat aansluit bij een democratie, waarin de gedachte is dat mensen die ergens leven samen verantwoordelijkheid dragen voor elkaar en hun omgeving. Maar opnieuw, dat wat daar leeft daar hoeven ze geen zorgen over te hebben, want dat is aan God uitbesteed.

In de vrijheid van meningsuiting zit dat je uit mag gaan van jezelf en mag roepen wat je wilt. En eigenlijk zou hij daar nog aan toe hebben moeten voegen dat het een samenleving is die neoliberaal is. Dat wil zeggen, dat je alles wat je via de markt verovert en wat je aan geld verdient legaal is en niet van je mag en kan worden afgepakt. Want zo staan Kirk, en niet alleen hij, ook Trump en de mensen om hem heen in de wereld. Je mag geld verdienen en je hoeft daarvoor geen verantwoording af te leggen als je dat via het marktmechanisme hebt veroverd.

© 2025

Wat in die manier van denken en kijken weg is, is dat al wat uit wisselwerking met de omgeving ontstaat er niet toe doet, want dat is dan in Gods handen en aan God uitbesteed. Dan hoef je ook geen zorgen te hebben over hoe iets evolueert. Wat je ziet en herkent dat uit wisselwerking met de omgeving ontstaat, dat doet er dan niet toe. Maar als dat weg is, wil het zeggen dat je niet kunt groeien. Dat als je jong bent je gelijk al moet presteren en dat de omgeving je niet helpt om als je valt weer op te staan. Terwijl leren is dat je in wisselwerking mag zijn met anderen en de omgeving. En dat je weet en er zeker van bent dat als je valt je geholpen wordt het nog eens te proberen. Dat is een vorm van veiligheid die er heel anders uitziet dan alle sloten op de deur, alles onder controle hebben. En in die toestand ga je ook met elkaar om waarbij je de harmonie van elkaar herkent. En elkaar ook de ruimte geeft om te groeien en te mogen groeien. Dat je de harmonie van de ander en het respect voor die ander hoog in het vaandel hebt. En dat je ziet dat je al wat leeft, waaronder ook andere mensen, het gewicht kunt geven, het respect uitdraagt, laat zien dat je hebt voor al wat is ontstaan.

De manier waarop Kirk kijkt, en die Trump overneemt en ondersteunt, is een manier waarop je uitgaat van je denken en jezelf en je rationaliteit gebruikt om dat wat je voor elkaar wilt krijgen ook voor elkaar te krijgen. En je doet dat nog wel met je familie waarin je dan optrekt. Maar het respect wat je zou kunnen hebben voor anderen en voor al wat leeft is ermee verloren. Je noemt zo'n iemand, als die iets doen wat je niet bevalt, een terrorist. En die mag je rustig neerschieten. Ook al is dat met tienduizenden het geval.

Ik denk dat de bevolking, mensen die met beide benen op de grond staan en met elkaar wonen en leven, vreselijk missen die vorm van veiligheid die zit in wisselwerking met de omgeving. Vreselijk missen dat je samen verantwoordelijk bent voor de omgeving en elkaar. En natuurlijk is het ook zo dat ze ook uitgaan van zichzelf en ook herkennen dat je allerlei betekenis in geld uitdrukt, maar niet zo totaal dat het verdrinkt wat voor leven essentieel is. In die manier van denken en kijken is zorg voor biodiversiteit en zorg dat het klimaat niet harder opwarmt, heel essentieel.

Je kunt je dus ook voorstellen dat heel veel mensen niet weten op wie ze zouden moeten stemmen als je alleen maar politici langs ziet komen die modellen hanteren en visies hanteren waarbij je uitgaat van jezelf, mag roepen wat je wilt, vrijheid van meningsuiting hebt. Maar tegelijkertijd hoor je ook bij die politici dat op 29 oktober de kiezer de baas is en dan vier jaar weer zij zelf. En dat noemen ze dan ook nog dat dat kan in een democratische rechtsstaat die democratie zou zijn, een democratische structuur of toestand zou scheppen. Maar bij ons in Nederland is een democratische rechtsstaat door en door geconceptualiseerd. Alles wordt bedacht en in modellen uitgezet en onder dwang aan mensen aangeboden, zodat we helemaal verdrongen worden door de regels en wetten die ook nog gehandhaafd worden en iedereen onthand is omdat hij niet meer in wisselwerking met elkaar en de omgeving tot stand kan brengen wat daar passend en noodzakelijk is. Waarin veiligheid is dat je alles onder controle hebt.

In een democratische rechtsstaat wil die een democratie zijn, dan is de politicus nooit de baas, maar altijd helpend. En ook als je een wet uitvaardigt, dient hij door de bevolking als helpend te worden ervaren. De toestand waarin we zijn geraakt laat zien dat we een dictatuur hebben gekregen van bureaucraten die zich politiek en politici noemen en die

© 2025

denken dat mensen leven naar de wetten die ze bedenken. Wat leidt tot idiote gevallen en ook tot het ontkennen van wat er echt toe doet. En ook tot het feit dat de competentie die je nodig hebt in een samenleving die voor elkaar zorgt en leven respecteert, vrijwel onmogelijk maakt. Ik ga daar wat voorbeelden van geven. Ik keek bij - ik meen Pauw en de Wit - een discussie tussen Jesse Klaver en Mona Keizer [uitzending 9 oktober 2025]. Jesse Klaver meldde dat mevrouw Keizer de democratie aantastte omdat ze een advies van de Raad van State niet had gevolgd. Terwijl, zegt hij, dat college van de Raad van State alles wat er aan wetgeving is toetst aan de grondwet en dan tot 'n oordeel komt en dat oordeel geeft ze dan af als advies. En dat kun je dus niet naast je neerleggen, want het is getoetst aan de grondwet. Dat advies luidde dat asielzoekers gegeven hun achtergrond en omstandigheden minder makkelijk toegang hebben tot de woningmarkt en daarom voorrang moeten hebben. En mevrouw Keizer was het daar niet mee eens. En dat zie je ook aan het feit dat jonge mensen soms 12 tot 14 jaar moeten wachten voor ze een woning krijgen. En dat die lijn van de Raad van State door haar dan ook niet gevolgd kon worden.

En dat was dan de discussie. Maar op het moment dat je naar een gemeente kijkt die die prioriteit zou moeten stellen en je vraagt je af welke competentie daar dan zou moeten zijn om ook de lijn van mevrouw Keizer te volgen, dan kun je je afvragen of die competentie daar wel aanwezig is. Want dan zou je ambtenaren moeten hebben die met elke kandidaat in gesprek gaan om de prioriteit vast te stellen. Het gaat om asielzoekers, maar ook om jongeren. Die moet dan weten hoe prioriteiten die al gegeven zijn eruitzien, wat de mogelijkheden zijn op dat moment in de woningmarkt en op grond daarvan een advies moeten geven of een lijn moeten uitzetten om prioriteiten uit te delen. En dat zouden ze zo moeten doen dat de bevolking die daar woont dat ervaart als integer en passend en juist en ook vindt dat het zo zou moeten.

Als die competentie er niet is, dan is het prettig voor die gemeente dat er een wet is die zegt dat je uit moet gaan van een voorschrift van de Raad van State dat asielzoekers voorrang moeten krijgen, en dat doen ze dan ook. En dan zijn er daarna andere politici die zeggen dat die asielzoekers weg moeten als oorzaak van alle problemen. Op het moment dat die competentie er wel is en als integer wordt ervaren, dan kun je er nog wel moeite mee hebben dat jouw kind niet al onmiddellijk geholpen wordt, maar je kunt je wel inleven in het feit dat het proces integer is. En evenwichtig is. En dan hoef je niet de schuld te leggen bij de asielzoeker die er op dat moment is, of binnen is gekomen. Het leidt tot een totaal ander debat ook op het gebied van asiel. En je ziet dat het denken en geloven dat een wet altijd gevolgd wordt door burgers en door instellingen het inzicht ontneemt wat voor competentie er eigenlijk nodig zou moeten zijn om te doen wat, bijvoorbeeld in dit geval mevrouw Keizer, als lijn en als beleidslijn heeft uitgezet. En het gaat nooit over de competentie van organisaties en instellingen. En ook nooit over de competentie die je bij politici zou willen herkennen.

Het heeft geleid tot een toestand waarin je als je jong bent nou juist mist wat er voor jou toe doet, omdat je in die toestand wilt kunnen groeien en evolueren en als je valt een nieuwe kans krijgt en nog eens geholpen wordt. Je ervaart op school dat er gedacht wordt met systemen en modellen waaraan je moet voldoen en dat de onderwijzer dan kijkt en dat je daar mag komen als je hulp nodig hebt, maar dan wordt het onmiddellijk weer systemisch afgewikkeld. En je ziet dus dat jonge mensen in die opleiding vastlopen. Ik keek de 15e naar

© 2025

een programma Politics Live op de BBC waarin een ondernemer zat die zich dat probleem had aangetrokken en vertelde dat van de 21-jarigen in Engeland 40% thuis zat. Ze studeerden niet, volgden geen opleiding, volgden geen training, hadden geen werk. En ondernemers riepen dat ze jonge mensen wilden hebben om aan het werk te gaan, maar dat ze alleen maar mensen zagen die geen ervaring hadden. En hij vond dat de stages door de Staat betaald zouden moeten worden en niet door ondernemingen. En dat ze dan wel instroomden met ervaring en wel in het arbeidsproces mee konden doen. En dat dit probleem alleen maar groter en groter en groter wordt. 40% van de jongeren van 21 zit dus thuis. Ik weet niet de percentages in Nederland, maar het fenomeen doet zich hier ook voor. Die ondernemer zei dat in de tijd van Blair de idee was dat 50% van de jongeren academisch - of higher educational - gevormd moest zijn. Er werd met dedain neergekeken op jongeren die een ambachtelijk proces in wilden gaan. En hij zei erbij: "Hoe moeten we dan huizen bouwen als we geen bouwvakkers hebben. Of schoonmakers hebben. Of niet de mensen hebben die bussen en treinen besturen. Of... Hoe kunnen we een samenleving krijgen waarbij de basisfuncties niet vervuld kunnen worden?"

En je ziet dat die toestand ook hier is ontstaan. En dat er op de arbeidsmarkt arbeidsmigranten zijn ontstaan die een groot deel van de woningproblemen veroorzaken, omdat we onze eigen mensen niet meer opleiden en respecteren die dingen kunnen doen waar we nu Bulgaren en Roemenen voor aantrekken. En dan woningomstandigheden moeten bieden die we vaak ook niet eens weten te geven. En je ziet dat in die manier van denken waarbij alle vormen van betekenis ertoe doen, weg is. Ook in deze verkiezingsdebatten zie je dat in de media drie thema's worden gekozen. De laatste die ik zag ging over zorg en asiel en woningmarkttoetreding. Alsof politici er zijn om problemen op te lossen. Dat roept men ook nog. Er is volledig weg waarover het zou moeten gaan. De bestuurlijke competentie en kwaliteit is vervangen door een wedstrijd over welke partij de grootste wordt en wie de meeste lollige dingen weet te zeggen. Ons probleem zijn niet alleen de politici, maar ook de media. En het fenomeen dat 82% van onze mensen nog steeds niet weet te kiezen. In dat getal, in dat enorme getal, zit het feit dat wij in deze situatie waarin we nu zijn een toestand hebben die geschapen is in de afgelopen 20 jaar of nog langer, maar die we niet langer kunnen aanvaarden. Ook wij staan hier voor een turning point. Maar dan niet op zijn Kirks, maar op zijn Europees of op zijn Nederlands. En zoals ik dat in mijn boek 'Voor wie niet naar Mars wil verhuizen' heb neergelegd.

[Muziek] Ben je nieuwsgierig naar wat dit nieuwe wereldbeeld doet met jouw ideeën en ervaringen? Neem dan contact met ons op [e-mail of bel]. En wie weet ontmoeten we elkaar in één van onze volgende podcasts en delen we jouw ideeën en ervaringen met anderen. Onze contactgegevens vind je in de omschrijving bij deze podcast. Daarin staat ook hoe je het boek Voor wie niet naar Mars wil verhuizen bestelt. Wim van Dinten zet daarin dit nieuwe wereldbeeld uiteen.

© 2025